DAEŞ Operasyonu Yeni Sorunlar Doğurabilir

Suriye'de yıllardır akan onca sivil kana rağmen harekete geçmeyen uluslararası kamuoyu, iki Amerikalı esirin vahşi biçimde öldürülmesi ardından başlayan hava operasyonlarına büyük bir iştiyakla sarılmış görünüyor. Amerika'nın başını çektiği uluslararası koalisyonda 50'den fazla ülke aktif askerî destekle yer alıyor. Amaç Irak'ta doğan, Suriye'de palazlanan ve bu yıl her iki ülke toprakları üzerinde kendi devletini ilan eden DAEŞ'i yok etmek. Koalisyonu oluşturan ülkeler arasında nihai strateji ve uygulanacak taktikler konusunda ihtilaflar bulunsa da herkesin zamana oynadığı çok açık. Zamanla değişecek yeni dengeler ve gelişmeler tarafların yeni pozisyonlar belirlemesine yardımcı olacaktır.

Son üç haftadır hava operasyonları ile DAEŞ'in ilerleyişini durdurmaya çalışan bu uluslararası koalisyon, başlangıçta ilgisiz grupları da bombalayarak savaş içinde farklı bir savaş çıkarmaya çalıştıysa da, bu taktik şimdilik durdurulmuş görünüyor. Zira, tüm muhalefeti zayıflatacak bir operasyon Esad'a güç katacağından, başta Türkiye olmak üzere, bazı ülkelerce hoş karşılanmıyor. Katar ve Türkiye gibi alternatif sesler dillendiren ülkelerin bu kaotik süreci ne derece yönetebilecekleri ise yine zamanla anlaşılacak.

DAEŞ'in geriletilmesi çok daha acil bir mesele olarak durduğu için, yan tartışmalardan ısrarla kaçılıyor. Kobani'de sıkışmış bulunan Kürt silahlı grupların talepleri, bu açıdan genel DAEŞ'i yok etme stratejisine hizmet ettiği oranda karşılık buluyor. Kürtlerin askerî mevzilerini haddinden fazla güçlendirecek bir sonuç ortaya çıkmaması için hava desteği dışında bir yardım şimdilik söz konusu edilmiyor.

Bölgenin geleceğinde yeri olmayan DAEŞ, sadece Kobani'de değil, genel olarak tüm bölgede elbette geriletilecek ama bu savaş gücünün tamamen yok edileceği anlamına gelmiyor. DAEŞ son iki yıl boyunca mayalandığı Irak'ın Sünni bölgelerine yeniden çekilecektir. Dışarıdan gelenler de bir yolunu bulup farklı kanallarla dünyaya dağılacaklardır.

Geleceğe yönelik hesaplar içinde, bu geriletme sonrasında Ortadoğu'nun Sünni bölgelerinde yeniden güçlenmelerini önlemek ciddi bir sorun olarak görünüyor. Bu amaçla Irak'taki yerel aşiret ve gruplarla kontaklar çoktan kuruldu. DAEŞ'in böylesine geniş bir koalisyon gücü karşısında yapacağı fazla bir şey yok. Bu militanlar Irak'taki büyük kentlerde sansasyonel intihar eylemleriyle varlıklarını sürdürmekten başka bir yönteme sahip bulunmuyor. Bu eylemlerin doğrudan Şiileri hedef alacağını söylemek için de kâhin olmaya gerek yok. Bu durum Bağdat'taki mezhebî refleksleri daha da azdıran bir etki uyandıracağından Sünni bölgelerdeki huzursuzluk farklı grupların ortaya çıktığı yeni bir gerilimi başlatabilecek gibi görünüyor.

ABD liderliğinde oluşturulan yeni savaş koalisyonu, paradoksal olarak DAEŞ'e destek olmak için gelen militan sayısının artmasının da temel gerekçesi. Sürmekte olan operasyonlar sonrasında oluşacak yeni dönemde örgütün sayısal anlamda büyüme ihtimali bulunuyor. DAEŞ'e ait askerî birimler vurulsa da geniş kapsamlı bir operasyonda tüm militanların sivillerin arasına karışma ve farklı bölünmelere uğrama ihtimali de yüksek.

Olayın ilk başladığı yer olan Irak'ın Sünni bölgelerindeki aşiretler DAEŞ'e karşı mücadele için tıpkı Kürt gruplarda olduğu gibi, Batı'dan silah desteği istiyorlar. Ancak Bağdat'taki Şii yönetimi, Sünni aşiretlerin haddinden fazla güçlenmesine neden olacak bu silah seçeneğini baştan önlemeye çabalıyor. Tıpkı Türkiye'nin Kobani'deki Kürtlerin aşırı güçlenmesinden duyacağı rahatsızlık gibi. Irak'taki Sünnilerin temel amacı hiçbir zaman bir hilafet devleti kurmak veya DAEŞ'le kader birliği yapmak olmadı. Ancak Bağdat'taki çarpık siyasi zihniyet, tüm yaşamsal olanakları elinden alınmış olan Sünni bölgelere başka bir seçenek bırakmadı. Bu çaresizlik de DAEŞ'le geçici bir ittifak kurmalarına sebep oldu. Şimdi uluslararası koalisyonun bölgenin bu gerçeğini görüp, DAEŞ'le mücadeleye Bağdat'taki rejime biraz çeki düzen vermeden yürümeyeceğini idrak etmesi gerekiyor.

Bir diğer boyut, Suriye ayağındaki gelişmelerle ilgili. DAEŞ, Suriye rejimince, diğer muhaliflere karşı bir denge oluşturmak üzere dolaylı yoldan desteklenmişti. Şimdi tüm bu silahlı grupların ortaya çıkışına gerekçe oluşturan gayrimeşru Esad rejimi orada dururken, DAEŞ'in bitirilmesi bataklıkta sinek öldürmek gibi. Türkiye'nin öteden beri dillendirdiği "kapsamlı çözüm" olmaksızın tekil olarak bir veya birkaç grubun hedeflenmesi, Suriye'deki krizin gerçek niteliğini görmemek demektir.

Bağdat'taki mezhep ayrımcısı politikalar ve Şam'daki zalim idare sürdüğü müddetçe yaşanan sorun tam olarak bitmeyecektir. Bölgesel ve uluslararası boyutuna bakınca; aralarında İran, Suudi Arabistan, Rusya ve Avrupa ülkelerinin dahil olduğu ülkeler kendi aralarında bölgenin nasıl bir geleceğe sahip olması gerektiği konusunda belirli ilkeler üzerinde mutabık kalmadıkça sorunun çözümü yine mümkün değildir.

Şimdi yeni bir tehlikeye işaret ediyoruz. Irak'ın DAEŞ'den geri alınan bölgelerinde Şii ve Kürt milisler tarafından Sünni köylerde yürütülen yıkım ve intikam saldırıları yeni bir hoşnutsuz kitle doğurmaktadır. Bu durum DAEŞ sonrası yeni bir şiddet dalgasına zemin hazırlıyor. Bu intikam saldırılarının durdurulması zorunludur.